

Г.С. Сковорода про культуру дозвілля

Бойко О.П.

Сучасне суспільство – суспільство ХХІ століття – вже не схоже на великий виробничий цех, в якому кожна людина всього лише “гвинтик”, від якої вимагається лише виконання своїх обов’язків. Сьогодні все більш набирає чинності принципово інша суспільна формація, яка вимагає від людини бути не “гвинтиком”, а творчим лідером – тобто проявляти свою індивідуальність. Тому і вимоги до людини стають іншими: вже не достатньо бути “психологічно здоровою” і “працездатною” – потрібно бути ініціативною, неординарно мислячою, людиною, яка вміє і працювати, і організовувати своє дозвілля. Тому не випадково, досліджуючи культуру дозвілля, ми звернулися до ідей Г.С. Сковороди.

В цьому ракурсі досить сучасними є ідеї Г.С. Сковороди щодо розуміння людини, головною рисою якої він вважав досконалість. А найбільш важливими рисами “досконалої людини”, на його думку є самодостатність (автаркія), яка досягається шляхом “богоуподібнення”. Досконала людина повинна займатися самовдосконаленням та самоосвітою. Але у Г.С. Сковороди навчання, самоосвіта, самовдосконалення це не праця, а те, що приносить і користь і задоволення. І така модель набуває наступного вигляду: «схоле» – дозвілля та одночасно навчання, праця над собою, принципово вільне філософствування, яке протиставляється будь-якій суспільно регламентованій діяльності. Дозвілля (від лат. schola – вільне проведення часу, дозвілля, неробство) потрібно присвячувати вченим заняттям і бесідам. Дозвілля – не синонім неробства; воно від початку і до кінця заповнене діяльністю.

Отже, дозвілля набуває вигляду інтелектуальних розваг і філософського спілкування з Богом. Саме у вільний час реалізується вища мета людини – взаємодія розуму з Божеством, а це, у свою чергу, передбачає високий статус вільного часу, культивування специфічної поведінки в його сфері та підлегле становище усіх інших сфер життєдіяльності людини та держави в цілому.

